

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE

URZĄD STATYSTYCZNY W KATOWICACH
STATISTICAL OFFICE IN KATOWICE

PRODUKT KRAJOWY BRUTTO **RACHUNKI REGIONALNE 2003**

GROSS DOMESTIC PRODUCT
REGIONAL ACCOUNTS 2003

Rok IX

ISSN 1733-8638

Katowice 2005

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

- Zero (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit
- (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05
magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
not applicable
- "W tym" – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy
"Of which" – *indicates that not all elements of the sum are given*

WAŻNIEJSZE SKRÓTY MAJOR ABBREVIATIONS

- tys. = tysiąc
thous. = *thousand*
- mln = milion
mill. = *million*
- zł = złoty
zl = *zloty*
- cd. = ciąg dalszy
cont. = *continued*
- dok. = dokończenie
cont. = *continued*
- PKB = produkt krajowy brutto
GDP = *gross domestic product*

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing CSO data please indicate source

Publikację opracowali pracownicy Urzędu Statystycznego w Katowicach – Centralnego Ośrodka Rachunków Regionalnych, pod kierunkiem zastępcy dyrektora **Jolanty Sota**

w składzie:

**Anna Bacik, Elżbieta Bil, Ewa Byrczek, Dorota Doniec, Natalia Koziół,
Agnieszka Matys, Jacek Mazepa, Barbara Nowok, Maria Penpeska,
Zbigniew Stawowczyk, Małgorzata Szczygieł**

KONSULTACJA

Bożena Jakóbiak – dyrektor Departamentu Rachunków Narodowych i Finansów GUS

Maria Jeznach – zastępca dyrektora Departamentu Rachunków Narodowych i Finansów GUS

TŁUMACZENIE NA JĘZYK ANGIELSKI

Natalia Koziół

SKŁAD KOMPUTEROWY, WYKRESY

Dorota Doniec, Jacek Mazepa

PROJEKT OKŁADKI

Dorota Doniec, Zbigniew Stawowczyk

ZDJĘCIA

**Jerzy Strachocki, Wiesław Krajewski, Maria Penpeska, Jarosław Wojciechowski,
Andrzej Binda, Janusz Moczulski, Robert Wróbel, Lidia Ostafin, Marek Czasnoję,
Piotr Kuzimski, Lidia Motrenko- Makuch, Dorota Szostakowska, Kazimierz Tucki,
archiwum Stowarzyszenia Dolina Lotnicza, archiwum Okręgowej Spółdzielni
Mleczarskiej w Piątnicy, Tomasz Czaja**

PRZEDMOWA

Przedstawiam Państwu publikację pt. „**Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne 2003**”, zawierającą informacje statystyczne dotyczące podstawowych kategorii makroekonomicznych obliczanych w rachunkach regionalnych. Niniejsze opracowanie jest kontynuacją wydawanej w cyklu rocznym publikacji „*Produkt krajowy brutto według województw i podregionów*”.

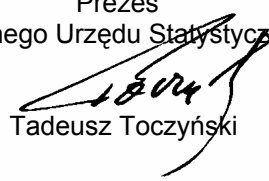
Dane prezentowane są w układzie Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), która została opracowana na podstawie *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)*, obowiązującej w krajach Unii Europejskiej zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21.06.2003 r.). W porównaniu z poprzednią edycją, w publikacji zestawiono ważniejsze dane także dla 6 regionów poziomu NTS 1, wprowadzonego do Nomenklatury NTS Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 98, poz. 998).

W tablicach przedstawiono wyniki obliczeń produktu krajowego brutto i jego elementów oraz dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych według regionów i województw oraz podstawowe kategorie makroekonomiczne w układzie podregionów.

Informacje statystyczne zostały uzupełnione zestawem definicji ważniejszych pojęć stosowanych w rachunkach narodowych i regionalnych, opisem zmian w strukturze gospodarki województw w latach 1995-2003 oraz mapami i wykresami odzwierciedlającymi terytorialne zróżnicowanie podstawowych kategorii makroekonomicznych.

Wyrażam nadzieję, że niniejsza publikacja ułatwi obserwację zjawisk gospodarczych i społecznych oraz będzie cennym źródłem informacji do prowadzenia analiz zróżnicowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego regionów, województw i podregionów.

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

Tadeusz Toczyński

PREFACE

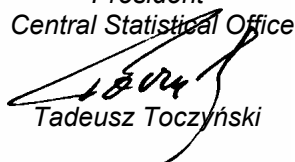
*I would like to present publication entitled “**Gross Domestic Product – Regional Accounts 2003**” containing statistical information concerning basic macroeconomic categories calculated in the regional accounts. This elaboration is a continuation of yearly edited publication “Gross Domestic Product by Voivodships and Subregions”.*

Data are presented in accordance with the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS), compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to Regulation (EC) No 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21.06.2003). In comparison with previous edition, this publication presents also major data for 6 regions of NTS 1 level, introduced to Nomenclature NTS by the decree of the Council of Ministers dated 27 April 2004 (Journal of Laws No 98, item 998).

The results of calculations of gross domestic product and its elements, and gross disposable income of households by regions and voivodships as well as basic macroeconomic categories by subregions are presented in the tables.

The statistical information was supplemented by a set of definitions of more important concepts used in the national and regional accounts, a description of changes in the economic structure of voivodships in the years 1995-2003 as well as maps and graphs reflecting territorial differentiation of basic macroeconomic categories.

I hope that this publication will facilitate an observation of the economic and social phenomena as well as will constitute a valuable source of information for preparing analyses of differentiation of the socio-economic development of regions, voivodships and subregions.

President
Central Statistical Office

Tadeusz Toczyński

Warsaw, October 2005

SPIS TREŚCI

	Strona
Przedmowa	3
Wyjaśnienia metodologiczne	7
Terytorialne zróżnicowanie produktu krajowego brutto	19
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności	22
Dochody gospodarstw domowych	26

SPIS TABLIC

	Numer	Strona
Ważniejsze dane o regionach (2002, 2003)	1	41
Produkt krajowy brutto według województw (2002, 2003)	2	44
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i województw (2002, 2003)	3	45
Wartość dodana brutto na 1 pracującego według rodzajów działalności i województw (2002, 2003)	4	49
Wartość dodana brutto według sektorów instytucjonalnych i województw (2002, 2003)	5	52
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów według województw (2002, 2003)	6	56
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych według województw (2002, 2003)	7	60
Pracujący w gospodarce narodowej według rodzajów działalności i województw (2002, 2003) ...	8	62
Wartość brutto środków trwałych według rodzajów działalności i województw (2002, 2003)	9	66
Nakłady inwestycyjne według rodzajów działalności i województw (2002, 2003)	10	70
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym według województw w 2003 r.	11	74
Produkt krajowy brutto według podregionów (2002, 2003)	12	76
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (2002, 2003)	13	79
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (2002, 2003)	14	82
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym według podregionów w 2003 r.	15	97
Aneks		
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych według województw (2000, 2001)	16	106

SPIS WYKRESÓW I MAP

	Strona
Udział województw w tworzeniu produktu krajowego brutto (1995, 2003)	19
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2003 r.	21
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (1995, 2003)	22
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w 2003 r.	28
Regiony, województwa i podregiony według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych w 2003 r.	40-41
Produkt krajowy brutto według regionów i województw w 2003 r.	40-41
Udział regionów i województw w tworzeniu produktu krajowego brutto w 2003 r.	40-41
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według województw w 2003 r.	40-41
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca według województw w 2003 r.	40-41
Podstawowe kategorie ekonomiczne na 1 mieszkańca według województw w 2003 r.	40-41
Wartość dodana brutto według sektorów instytucjonalnych i województw w 2003 r.	40-41
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i województw w 2003 r.	40-41
Wartość dodana brutto na 1 pracującego według rodzajów działalności i województw w 2003 r.	40-41
Struktura nominalnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych według województw w 2003 r.	40-41
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów w 2003 r.	40-41
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności oraz podregionów w 2003 r.	40-41

CONTENTS

	Page
Preface	4
Methodological remarks	13
Territorial differentiation of the gross domestic product	30
Gross value added by kind of activity	33
Income of households	37

LIST OF TABLES

	Number	Page
Major data on regions (2002, 2003)	1	41
Gross domestic product by voivodships (2002, 2003)	2	44
Gross value added by kind of activity and voivodships (2002, 2003)	3	45
Gross value added per 1 employed person by kind of activity and voivodships (2002, 2003)	4	49
Gross value added by institutional sectors and voivodships (2002, 2003)	5	52
Basic elements of production account and generation of income account by voivodships (2002, 2003)	6	56
Nominal income in the households sector by voivodships (2002, 2003)	7	60
Employed persons in the national economy by kind of activity and voivodships (2002, 2003)	8	62
Gross value of fixed assets by kind of activity and voivodships (2002, 2003)	9	66
Investment outlays by kind of activity and voivodships (2002, 2003)	10	70
Population in working and non-working age by voivodships in 2003	11	74
Gross domestic product by subregions (2002, 2003)	12	76
Gross domestic product per capita by subregions (2002, 2003)	13	79
Gross value added by kind of activity and subregions (2002, 2003)	14	82
Population in working and non-working age by subregions in 2003	15	97
Annex		
Nominal income in the households sector by voivodships (2000, 2001)	16	106

LIST OF GRAPHS AND MAPS

	Page
Share of voivodships in the generation of gross domestic product (1995, 2003)	30
Gross domestic product per capita in 2003	32
Structure of gross value added by kind of activity (1995, 2003)	33
Gross nominal disposable income in the households sector per capita in 2003	39
Regions, voivodships and subregions by Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes in 2003	40-41
Gross domestic product by regions and voivodships in 2003	40-41
Share of regions and voivodships in the generation of gross domestic product in 2003	40-41
Gross domestic product per capita by voivodships in 2003	40-41
Gross nominal disposable income in the households sector per capita by voivodships in 2003	40-41
Basic economic categories per capita by voivodships in 2003	40-41
Gross value added by institutional sectors and voivodships in 2003	40-41
Gross value added by kind of activity and voivodships in 2003	40-41
Gross value added per 1 employed person by kind of activity and voivodships in 2003	40-41
Structure of gross nominal disposable income in the households sector by voivodships in 2003	40-41
Gross domestic product per capita by subregions in 2003	40-41
Gross value added by kind of activity and subregions in 2003	40-41

WYJAŚNIENIA METODOLOGICZNE

Publikacja zawiera wyniki obliczeń regionalnego produktu krajowego brutto i jego elementów za 2003 rok dla 16 województw stanowiących jednostki poziomu 2 i dla 45 podregionów – jednostki poziomu 3 według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) zgodnie ze stanem obowiązującym w dniu 31 XII 2003 r. Dodatkowo zestawiono ważniejsze dane w układzie 6 regionów odpowiadających poziomowi 1 NTS, grupujących jednostki szczebla wojewódzkiego.

Prezentowane w publikacji kategorie makroekonomiczne obliczane w rachunkach regionalnych opracowano zgodnie z zasadami polskich rachunków narodowych oraz zaleceniami Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych ESA 1995. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

Dane za 2002 rok dotyczące kosztów związanych z zatrudnieniem i nadwyżki operacyjnej brutto (tablica 6) oraz nominalnych dochodów w sektorze gospodarstw domowych (tablica 7) zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji. Zmiany wynikają z weryfikacji danych w rachunkach narodowych za lata 2000-2002. Skorygowane zostały dla sektora gospodarstw domowych dane dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne (na podstawie danych administracyjnych ZUS i KRUS) oraz salda odsetek (otrzymanych i zapłaconych).

Publikacja zawiera aneks, w którym zamieszczono tablicę z przeliczonymi danymi w zakresie nominalnych dochodów w sektorze gospodarstw domowych według województw w latach 2000-2001.

Dane prezentowane w niniejszej publikacji uwzględniają szacunek rozmiarów *szarej gospodarki* dla:

- zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy własności) oraz z liczbą pracujących od 10 do 49 osób w sektorze prywatnym (bez spółdzielni),
- osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej.

Szacunek *szarej gospodarki* dotyczy produkcji ukrytej, która obejmuje:

- zaniżanie efektów działalności przez podmioty gospodarcze zarejestrowane,
- działalność gospodarczą nierejestrowaną, prowadzoną na własny rachunek.

Dane wartościowe i dynamiki przedstawione w tablicach oraz części analitycznej zostały opracowane wyłącznie w cenach bieżących.

W publikacji oprócz danych dotyczących produktu krajowego brutto i jego elementów zaprezentowano także dane uzupełniające, pomocne w analizach zróżnicowania potencjału społecznego i ekonomicznego regionów, województw i podregionów. Dane te dotyczą wartości brutto środków trwałych, nakładów inwestycyjnych oraz pracujących w gospodarce narodowej i ludności w podziale na ekonomiczne grupy wieku.

Grupowanie danych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) zostało dokonane *metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności*, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

Dane o liczbie pracujących według województw pogrupowano według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracowników.

Dane dotyczące pracujących (tablice: 1 i 8) oraz wartości dodanej brutto na 1 pracującego (tablice: 1 i 4) w latach 2002-2003 opracowano uwzględniając w obliczeniach pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002.

Podziału środków trwałych według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności w układzie województw dokonano *metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności*.

Podziału nakładów inwestycyjnych według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

Do przeliczeń określonych kategorii makroekonomicznych na 1 mieszkańca przyjęto liczbę ludności według stanu na 30 VI, a do przeliczeń na 1 pracującego – przeciętną w roku liczbę pracujących.

Dane na 1 mieszkańca za lata 2000-2003 obliczono na podstawie liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

DEFINICJE WAŻNIEJSZYCH POJĘĆ

Jednostka instytucjonalna jest podstawową jednostką klasyfikacyjną w systemie rachunków narodowych. Jest to podmiot prowadzący działalność produkcyjną, posiadający autonomię w podejmowaniu decyzji w zakresie swojej działalności oraz prowadzący pełny zestaw rachunków.

Sektory instytucjonalne są to grupy działających na terenie kraju jednostek instytucjonalnych, różniące się typami zachowań, realizujące odmienne cele ekonomiczne oraz pełniące różne funkcje w procesie produkcji i podziału. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego sektora instytucjonalnego są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- sektor przedsiębiorstw, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe),
- sektor instytucji finansowych i ubezpieczeniowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,

- sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie "O finansach publicznych" oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa,
- sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, związki zawodowe, stowarzyszenia, fundacje oraz organizacje wyznaniowe.

Suma jednostek instytucjonalnych wchodzących w skład pięciu krajowych sektorów instytucjonalnych tworzy całą gospodarkę narodową.

Rachunek produkcji obejmuje transakcje związane z działalnością produkcyjną. Po stronie przychodów uwzględnia się produkcję globalną (wartość wytworzonych wyrobów i usług), po stronie rozchodów – zużycie pośrednie (wartość wyrobów i usług zużytych w procesie produkcji). Pozycją bilansującą jest wartość dodana brutto.

Rachunek tworzenia dochodów przedstawia powstawanie dochodów, które są bezpośrednio związane z procesem produkcji. Przychodem jest wartość dodana brutto, która jest pozycją bilansującą rachunek produkcji. Po stronie rozchodów występują koszty związane z zatrudnieniem oraz podatki od producentów pomniejszone o dotacje dla producentów. Pozycją zamykającą jest nadwyżka operacyjna brutto (w sektorze gospodarstw domowych *dochód mieszany brutto*).

Rachunek podziału pierwotnego dochodów obrazuje podział dochodów powstałych w procesie produkcji pomiędzy sektorami instytucjonalnymi. Pozycją bilansującą są dochody pierwotne brutto.

Rachunek podziału wtórnego dochodów przedstawia sposób powstawania dochodów do dyspozycji brutto. Pozycją otwierającą – po stronie przychodów – są dochody pierwotne brutto. Podział dochodów pierwotnych brutto dokonuje się w wyniku przepływów pieniężnych pomiędzy jednostkami i sektorami instytucjonalnymi. Dochody pierwotne brutto korygowane są o podatki od dochodów i majątku, składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz inne transfery bieżące. Pozycją zamykającą są dochody do dyspozycji brutto, które przeznaczone są na finansowanie spożycia i oszczędności brutto.

Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto, surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych i usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe) oraz koszty podróży służbowych (bez diet) i inne koszty (np. reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych itp.). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**, to jest łącznie z wartością produktów wytworzonych przez jedną jednostkę lokalną i przeznaczonych do dalszego przetwarzania w innych jednostkach lokalnych tej samej jednostki instytucjonalnej.

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Zgodnie z zaleceniami Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich EUROSTAT, w obliczeniach rachunków regionalnych przyjęto zasadę regionalizacji PKB proporcjonalnie do wartości dodanej brutto wytwarzanej w województwach i podregionach.

Kategoria **podatków od produktów** obejmuje następujące podatki:

- podatek od towarów i usług VAT (od produktów krajowych i z importu),
- podatek akcyzowy (od produktów krajowych i z importu),
- cła i podatki od importu,
- podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych, zryczałtowany podatek od okazjonalnych przewozów osób).

Koszty związane z zatrudnieniem są to płatności dokonywane przez pracodawcę na rzecz pracowników w zamian za świadczoną przez nich pracę. Na koszty związane z zatrudnieniem składają się: wynagrodzenia (powiększone o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płacone przez pracowników), składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy oraz inne koszty związane z zatrudnieniem.

Nadwyżka operacyjna brutto określa nadwyżkę lub deficyt powstające w wyniku procesu produkcji przed uwzględnieniem dochodów z tytułu własności. Uzyskuje się ją po odjęciu od wartości dodanej brutto kosztów związanych z zatrudnieniem i podatków od producentów oraz dodaniu dotacji dla producentów. W sektorze gospodarstw domowych jest ona *dochodem mieszanym brutto*.

Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z dochodu mieszanego brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane

z zatrudnieniem ponoszone przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki od dochodów i majątku, składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz inne transfery bieżące.

Dane o **pracujących**¹ dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy,
- pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących: w indywidualnych gospodarstwach rolnych (o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha), na indywidualnych działkach rolnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha), indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych,
 - właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- osoby wykonujące pracę nakładczą,
- agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów),
- członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną i spółdzielni kółek rolniczych),
- duchownych wszystkich wyznań pełniących obowiązki duszpasterskie.

Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątku o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż rok. Do środków trwałych zalicza się również drogi publiczne, ulice i place łącznie z poboczeniami i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe), spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia), wyrażona w bieżących cenach ewidencyjnych, to jest w cenach odtworzenia z września 1994 roku dla środków trwałych oddanych do

¹ Bez pracujących w *szarej gospodarce*.

użytku przed 1 I 1995 r. oraz w cenach nabycia lub wytworzenia w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji po 1 I 1995 r. Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest powstanie nowych środków trwałych lub ulepszenie istniejących obiektów majątku trwałego (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja), a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, a dla kobiet 18-59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Dane według rodzajów działalności zostały obliczone zgodnie z **Polską Klasyfikacją Działalności (PKD)**, opracowaną na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich EUROSTAT – *"Nomenclature des Activités de Communauté Européenne – NACE rev. 1.1"*. Dane w niniejszej publikacji zostały zaprezentowane według następujących grup rodzajów działalności obejmujących kilka sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD):

- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo – sekcje: "Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo", "Rybactwo",
- przemysł – sekcje: "Górnictwo", "Przetwórstwo przemysłowe", "Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę",
- budownictwo – sekcja "Budownictwo",
- usługi rynkowe – sekcje: "Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego", "Hotele i restauracje", "Transport, gospodarka magazynowa i łączność", "Pośrednictwo finansowe", "Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej", "Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała", "Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników",
- usługi nierynkowe – sekcje: "Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne", "Edukacja", "Ochrona zdrowia i pomoc społeczna".

UWAGI TECHNICZNE

W tablicach mogą wystąpić drobne rozbieżności w sumowaniu danych (wyrażonych w liczbach bezwzględnych i względnych) na ogółem wynikające z automatycznych zaokrągleń.

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

METHODOLOGICAL REMARKS

The publication contains results of calculations of regional gross domestic product and its elements for 2003 by 16 voivodships as well as 45 subregions, corresponding to 2 and 3 level of the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) as of 31 XII 2003. Additionally, there are presented major data by 6 regions, corresponding to NTS 1 level, grouping units of voivodship level.

Macroeconomic data presented in the publication are calculated in the regional accounts according to the principles of Polish national accounts as well as recommendations of European System of National and Regional Accounts ESA 1995. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

Data for 2002 regarding compensation of employees and gross operating surplus (table 6) as well as nominal income in the households sector (table 7) were changed in relation to data published in the previous edition of publication. Changes result from verification of data in the national accounts for the years 2000-2002. Data concerning contributions to social and health security (on the basis of administrative data from ZUS and KRUS) as well as balance of interests (received and paid) were corrected in the households sector.

The publication comprises an annex, including tables with recalculating data concerning nominal income of the households sector by voivodships for the years 2000-2001.

Data presented in this publication includes the estimate of scale of the *hidden economy* for:

- registered economic entities employing up to 9 persons (independently of the kind of ownership) as well as employing from 10 to 49 persons in private sector (excluding co-operatives),
- natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity.

The estimation of the *hidden economy* concerns the concealed production that includes:

- lowered effects of activities by registered economic units,
- not registered economic activity conducted on own account.

Data in absolute numbers and indices presented in the tables as well as analytical chapters were elaborated only at current prices.

Besides data concerning gross domestic product and its elements there are presented additional data that can be helpful in preparing analyses of differentiation social and economic potential of regions, voivodships and subregions. The data concern gross value of fixed assets, investment outlays as well as employment in the national economy and population according to economic age groups.

The grouping of data by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD) was conducted applying the *local kind of activity unit method*, i.e., by the place of residence and main kind of the activity of the local unit of the enterprise.

Data on employed persons by voivodships were grouped according to factual (constant) place of work.

Data concerning employed persons (tables 1 and 8) as well as gross value added per 1 employed person (tables 1 and 4) in the years 2002-2003 are given including in calculations of persons employed on private farms in agriculture the results of the 2002 Population and Housing Census.

The division of fixed assets according to kind of activity and by voivodships was made applying the *local kind of activity unit method*.

The division of investment outlays by voivodships was made on the basis of actual localisation of investment.

When computing per capita data, the population as of 30 VI was adopted, whereas computing per 1 employed person – average number of employed persons was applied.

Data per capita for the years 2000-2003 were calculated on the basis of number of population, which considered the results of the 2002 Population and Housing Census.

DEFINITIONS OF MORE IMPORTANT CONCEPTS

The institutional unit is a basic classification unit in the system of national accounts. The institutional unit is a unit conducting manufacturing activities, characterised by a decision-making autonomy in the field of its activities and keeping a complete set of accounts.

Institutional sectors are groups of institutional units conducting activities on the territory of the country, differing in their economic behaviour, realising separate economic purposes and having different functions in the process of production and distribution. Criteria of rating a given unit of the national economy among institutional sectors are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services),
- financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as in insurance activity,

- general government sector which includes entities of the national economy operating according to the principles described in act “Public Finance” as well as entities for which the financial system was defined in special regulations and the main source of financing of which are subsidies from the state budget,
- households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- non-profit institutions serving households sector which includes: social organisations, political parties, trade unions, associations, foundations and religious organisations.

The sum of institutional sectors included in five national institutional sectors composes the entire national economy.

Production account includes transactions connected with production activity. It is composed of gross output (value of manufactured goods and services) on the side of resources and of intermediate consumption (value of goods and services consumed in the production process) on the side of uses. Gross value added is the balancing item of this account.

Generation of income account presents the formation of income, which is directly connected with the production process. The balancing item of the production account, i.e., gross value added is on the resources side of this account. On the uses side there are compensation of employees as well as taxes less subsidies. Gross operating surplus is a closing item of this account (in the households sector – *gross mixed income*).

Allocation of primary income account presents the distribution of income resulting from production process and property income among institutional sectors. The balancing item of this account is gross primary income.

Secondary distribution of income account presents the way of creation of gross disposable income. The opening item on the side of resources is gross primary income. The distribution of gross primary income is accomplished through monetary flows between units and institutional sectors. Gross primary income is corrected by current taxes on income, wealth, etc., social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, social assistance benefits in cash) and other current transfers. Gross disposable income, which is the closing item of this account, is designated for financial final consumption expenditures and gross savings.

Gross output includes the value of goods and services produced by all national institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs

Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms, raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g., advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business etc.) Intermediate consumption is presented at purchasers' prices.

In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted, i.e., jointly with value of products produced by one local unit and destined for further processing in other local units of the same institutional units.

Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented in basic prices.

Gross domestic product (GDP) illustrates the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

According to recommendations of Statistical Office of the European Communities EUROSTAT, the principle of regionalization of GDP proportionally to gross value added generated in the voivodships as well as the subregions was adopted in calculations.

The category of **taxes on products** comprises the following taxes:

- VAT on commodities and services (domestic and imported),
- excise tax (on domestic and imported products),
- duties and taxes on import,
- taxes on certain services (e.g. gambling and betting, lump-sum tax on occasional transport of passengers).

Compensation of employees is payments paid by employers to employees in return for work done by latter. Compensation of employees comprises wages and salaries (increased by contributions to compulsory social and health security paid by employees), contributions to compulsory social security paid by employers increased by contributions to the Labour Fund as well as other costs connected with employment.

Gross operating surplus defines the surplus or deficit resulting in the production process before including the property income. It is calculated as a result of subtraction between gross value added and compensation of employees as well as taxes on production less subsidies on production. In the households sector it is *gross mixed income*.

Gross primary income in the households sector is comprised of: gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees borne by all

national institutional units, i.e., wages and salaries jointly with contributions to compulsory social security and health security paid by employees, contributions to compulsory social security paid by employers and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by current taxes on income, wealth, etc., social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Data regarding **employment**¹ concern persons performing work, which provides earnings or income. Employment includes:

- employees hired on the basis of employment,
- employers and own-account workers, i.e.:
 - owners, co-owners and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e., working on private farms (with area up to 1 ha and more than 1 ha of agricultural land) as well as individual owners of livestock who do not possess agricultural land,
 - owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,
 - other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- outworkers,
- agents (including contributing family workers and persons employed by agents),
- members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives engaged in agricultural production and agricultural farmers' co-operatives),
- clergy fulfilling priestly obligations.

Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year. Fixed assets also include public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land, livestock (basic herd), co-operative ownership right to residential premise and co-operative right to non-residential (utilitarian) premise.

The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation), presented at current book-keeping prices, i.e., at replacement prices of September 1994 for fixed assets designated for exploitation before 1 I 1995 as well as at purchasing or manufacturing prices within the scope of fixed

¹ Excluding persons working in the *hidden economy*.

assets designated for exploitation after 1 I 1995. The gross value at replacement prices was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995.

Outlays on fixed assets are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement of existing capital assets items (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernisation) as well as outlays on so-called initial investments.

The **working age** population refers to the population in age of ability to work. It refers to males, aged 18-64, and females, aged 18-59. The **non-working age** population is defined as the **pre-working age** population, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age** population, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

Data by kind of activity were calculated in accordance with the **Polish Classification of Activities (PKD)** compiled on the basis of Statistical Office of the European Community EUROSTAT publication *"Nomenclature des Activités de Communauté Européenne – NACE rev. 1"*. Data in the present publication are displayed according to the following kind-of-activity groups, including a few sections of the Polish Classification of Activities (PKD):

- agriculture, hunting and forestry; fishing – sections: "Agriculture, hunting and forestry", "Fishing",
- industry – sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas and water supply",
- construction – section "Construction",
- market services – sections: "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods", "Hotels and restaurants", "Transport, storage and communication", "Financial intermediation", "Real estate, renting and business activities", "Other community, social and personal service activities", "Private household with employed persons",
- non-market services – sections: "Public administration and defence; compulsory social security", "Education", "Health and social work".

TECHNICAL REMARKS

There is a possibility of some discrepancies in the addition of data for total items in the tables (expressed in absolute as well as relative numbers) due to the electronic method of data processing.

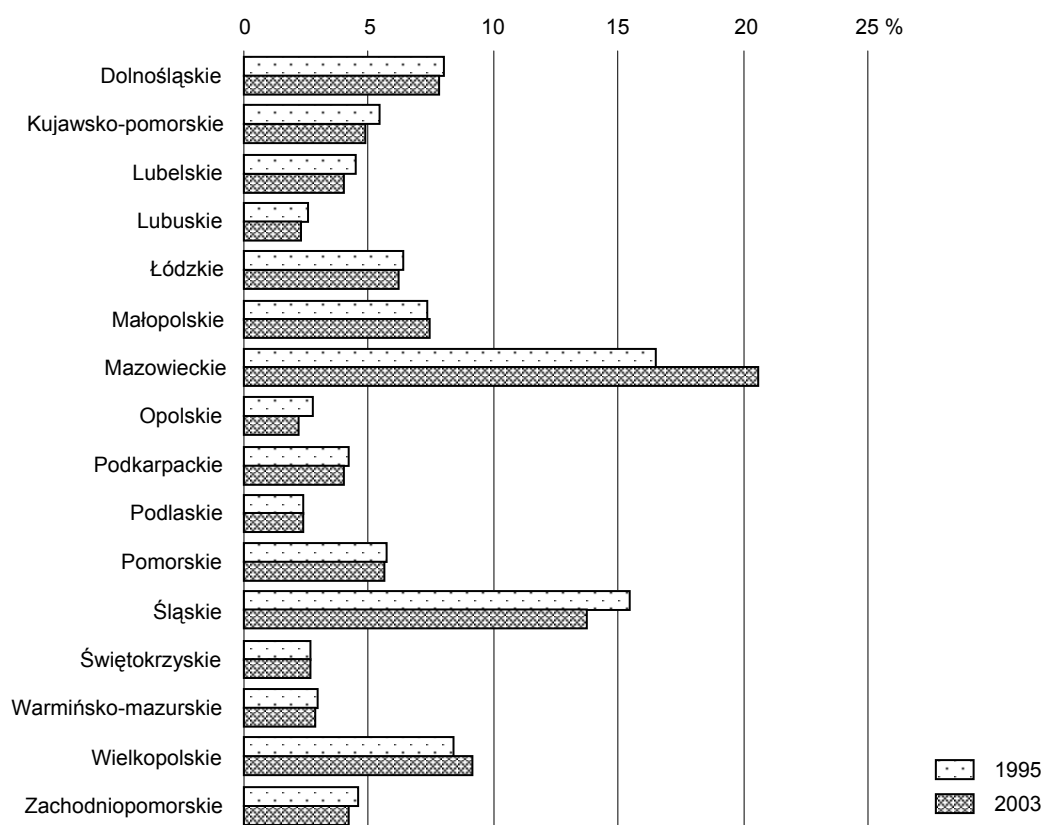
Relative numbers (indices, percentages) were calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

TERYTORYALNE ZRÓŻNICOWANIE PRODUKTU KRAJOWEGO BRUTTO

W 2003 roku wartość wytworzonego **produktu krajowego brutto** wyniosła 816080,6 mln zł. W porównaniu do roku 2002 była w cenach bieżących wyższa o 4,5% oraz 2,5-krotnie w odniesieniu do poziomu 1995 roku. W latach 1995-2003 średnie roczne tempo wzrostu produktu krajowego brutto wynosiło 12,3% (w cenach bieżących).

Wyniki obliczeń produktu krajowego brutto w przekroju terytorialnym za lata 1995-2003 wskazywały na pogłębianie się dysproporcji w poziomie rozwoju gospodarczego województw. Udziały poszczególnych województw w generowaniu produktu krajowego brutto były wyraźnie zróżnicowane – w 2003 roku kształtowały się na poziomie od 2,2% w województwie opolskim do 20,6% w województwie mazowieckim (w 1995 roku od 2,4% w województwie podlaskim do 16,5% w województwie mazowieckim). Rozpiętość pomiędzy województwami o największym i najmniejszym udziale w tworzeniu produktu krajowego brutto w omawianym okresie zwiększyła się – z 14,1 punktu procentowego w 1995 roku do 18,4 punktu procentowego w roku 2003. W wyniku tych zmian pogorszyła się relacja pomiędzy województwami charakteryzującymi się największym i najmniejszym udziałem w generowaniu produktu krajowego brutto – wartość PKB wytworzonego w województwie mazowieckim była w 1995 roku prawie 7-krotnie wyższa niż w województwie podlaskim, a w 2003 roku już ponad 9-krotnie wyższa niż w województwie opolskim.

Udział województw w tworzeniu produktu krajowego brutto

W porównaniu do 1995 roku trzy województwa – małopolskie, mazowieckie i wielkopolskie – zwiększyły swoje udziały w tworzeniu produktu krajowego brutto, udziały dwóch województw nie zmieniły się (podlaskie i świętokrzyskie), a pozostałych jedenastu województw zmniejszyły się.

Charakterystyczną cechą polskiej gospodarki jest silna koncentracja generowania produktu krajowego brutto w kilku województwach. W czołówce województw o największych udziałach w tworzeniu produktu krajowego brutto w latach 1995-2003 niezmiennie pozostawały dwa województwa: mazowieckie i śląskie, wytwarzające w kolejnych latach omawianego okresu w sumie około 1/3 krajowej wartości PKB. W 2003 roku łącznie wypracowały one 34,3% krajowej wartości produktu krajowego brutto (w 1995 roku – 32,0%), skupiając na swoim terenie 28,2% ogółu pracujących w gospodarce narodowej. Decydujący wpływ miał wzrost udziału województwa mazowieckiego – z 16,5% w roku 1995 do 20,6% w roku 2003. Natomiast udział województwa śląskiego zmniejszył się w tym okresie – w 1995 roku wynosił 15,5%, a w roku 2003 już tylko 13,7%.

W grupie pięciu województw o najwyższych udziałach w generowaniu produktu krajowego brutto, oprócz mazowieckiego i śląskiego, w latach 1995-2003 były także województwa: wielkopolskie, dolnośląskie i małopolskie, zajmujące w każdym z omawianych lat te same lokaty. W 2003 roku jednostki produkcyjne z wymienionych pięciu województw, w których pracowało 53,0% ogółu pracujących w gospodarce narodowej, wytworzyły w sumie 58,6% krajowej wartości PKB (w 1995 roku – 55,8%).

Stała była również grupa województw, dla których w kolejnych latach omawianego okresu odnotowano najniższe udziały w tworzeniu produktu krajowego brutto (3% i mniej każde), lecz ich kolejność zmieniała się – były to województwa: opolskie, lubuskie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie. Łączny udział tych województw w generowaniu produktu krajowego brutto, w których w 2003 roku pracowało 14,4% ogółu pracujących w gospodarce narodowej, zmniejszył się z 13,5% w 1995 roku do 12,4% w roku 2003. Wartość produktu krajowego brutto wytworzonego w województwie opolskim stanowiła 10,8% PKB wytworzonego w województwie mazowieckim (w roku 1995 produkt krajowy brutto województwa podlaskiego stanowił 14,6% poziomu PKB województwa mazowieckiego).

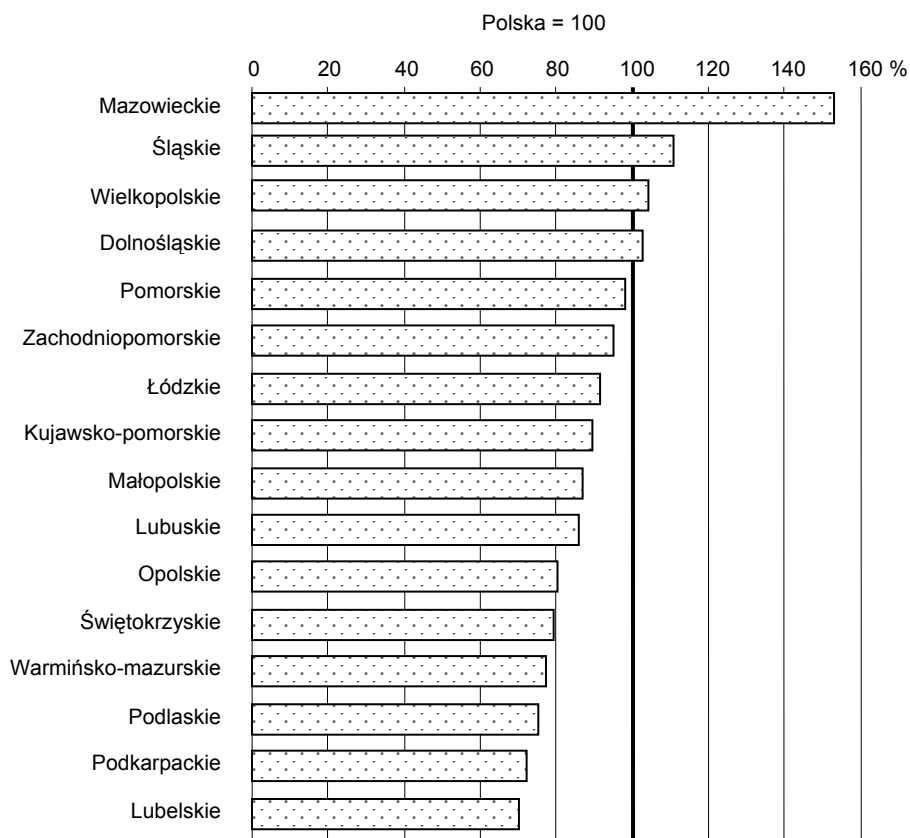
Dysproporcje w poziomie rozwoju gospodarczego województw najlepiej obrazuje **produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca**. W 2003 roku przeciętny poziom tego miernika dla Polski wyniósł 21366 zł (w 2000 roku – 18922 zł, a w 2002 roku – 20431 zł). W latach 2000-2003 województwa charakteryzujące się wysokim udziałem w tworzeniu produktu krajowego brutto cechowały się także wysokim jego poziomem w przeliczeniu na 1 mieszkańca – powyżej średniej krajowej. Najwyższy poziom produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w 2003 roku odnotowano w województwie mazowieckim – 32722 zł, przekraczający przeciętną w kraju o 53,2% (w 2000 roku – o 45,1%, a w 2002 roku – o 52,3%). Relacja do średniej krajowej dla województwa śląskiego, które zajmowało pod względem wysokości produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca drugą lokatę, była już znacznie mniej korzystna – wartość PKB na 1 mieszkańca w 2003 roku wyniosła 23718 zł, przewyższając przeciętną dla kraju tylko o 11,0% (w 2000 oraz 2002 roku – o 10,8%). W 2003 roku

poziom produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca przekraczający przeciętną w kraju odnotowano również w województwach: wielkopolskim – 104,2% średniej krajowej (w 2000 roku – 106,2%, a w 2002 roku – 103,1%) oraz w województwie dolnośląskim – 102,9% średniej krajowej (w 2000 roku – 104,5%, a w 2002 roku – 103,7%).

Niski poziom produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w latach 2000-2003 utrzymywał się w województwach: lubelskim, podkarpackim, podlaskim, warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim – w kolejnych latach nieznacznie zmieniały się tylko ich lokaty. W 2003 roku wartość produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca kształtowała się w tych województwach na poziomie od 70,3% do 79,1% średniej krajowej (w 2000 roku od 69,9% do 78,6%, a w roku 2002 od 70,0% do 78,2%). Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w pozostałych 7 województwach w 2003 roku kształtował się również na poziomie poniżej przeciętnej wartości w kraju – wynosił od 80,4% do 98,0% średniej krajowej (w 2000 roku od 85,6% do 103,1%, a w 2002 roku od 81,9% do 99,6%).

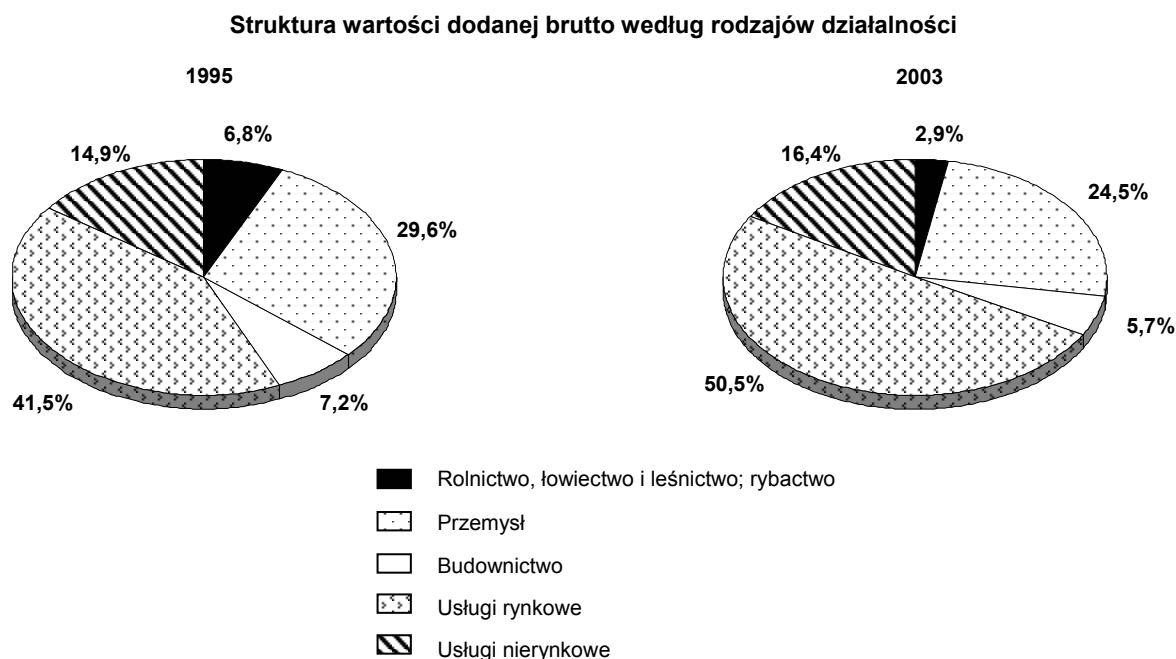
Najniższy poziom produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca odnotowany w 2003 roku w województwie lubelskim stanowił 45,9% poziomu tego miernika uzyskanego w województwie mazowieckim. W latach 2000-2003 zauważalne było pogarszanie się tej relacji – najniższy poziom produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca województwa lubelskiego stanowił w 2000 roku 48,1% wartości PKB na 1 mieszkańca najlepszego pod tym względem województwa mazowieckiego, w 2001 roku już tylko 46,6%, a w 2002 roku – 46,0%.

Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2003 r.

WARTOŚĆ DODANA BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI

W strukturze rodzajowej gospodarki kraju i województw w latach 1995-2003 dokonały się istotne zmiany – w wyniku spadku udziału przemysłu oraz rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa łącznie z rybactwem znacznie zwiększył się udział usług rynkowych w generowaniu wartości dodanej brutto.

W latach 1995-2003 największy udział w tworzeniu wartości dodanej brutto osiągnęły jednostki prowadzące działalność w **usługach rynkowych**. W 2003 roku wypracowały one 50,5% krajowej wartości dodanej brutto – mniej o 0,4 punktu procentowego niż w 2002 roku oraz więcej o 9 punktów procentowych w stosunku do 1995 roku. W poszczególnych województwach udział jednostek usług rynkowych w tworzeniu wartości dodanej brutto w 2003 roku kształtował się na poziomie od 43,7% w województwie podkarpackim do 61,0% w województwie mazowieckim (w 1995 roku w tych samych województwach od 36,0% do 48,1%). W 2003 roku wyższym odsetkiem usług rynkowych niż przeciętna w kraju – oprócz województwa mazowieckiego – charakteryzowało się także województwo zachodniopomorskie (54,0%). Województwa o udziałach jednostek usług rynkowych w tworzeniu wartości dodanej brutto przekraczających średnią krajową przedstawiono w poniższym zestawieniu:

Województwa	Udział usług rynkowych w tworzeniu wartości dodanej brutto		
	1995	2002	2003
Polska	41,5	50,9	50,5
<i>Województwo = 100</i>			
Mazowieckie	48,1	59,9	61,0
Zachodniopomorskie	46,4	54,7	54,0

W porównaniu do 2002 roku wzrost udziału jednostek prowadzących działalność w usługach rynkowych wystąpił tylko w 2 województwach: mazowieckim – o 1,1 oraz opolskim o 0,6 punktu procentowego. W pozostałych województwach odnotowano spadek udziału usług rynkowych, przy czym największy w województwie lubelskim – o 1,5 punktu procentowego. W porównaniu do 1995 roku we wszystkich województwach wystąpił wzrost udziału usług rynkowych – od 3,1 punktu procentowego w województwie świętokrzyskim do 12,9 punktu procentowego w województwie mazowieckim.

Jednostki prowadzące działalność w **przemysle** w 2003 roku wytworzyły 24,5% krajowej wartości dodanej brutto. W porównaniu do 2002 roku wystąpił wzrost udziału przemysłu w generowaniu wartości dodanej brutto o 0,9 punktu procentowego, a w stosunku do 1995 roku spadek o 5,1 punktu procentowego. W przekroju województw w 2003 roku odnotowano znaczne zróżnicowanie udziału przemysłu – od 18,4% w województwie zachodniopomorskim do 32,5% w województwie śląskim (w 1995 roku od 21,0% w województwie podlaskim do 40,6% w województwie śląskim). Poniżej zestawiono województwa, w których udział jednostek przemysłowych w tworzeniu wartości dodanej brutto przewyższał przeciętną w kraju:

Województwa	Udział przemysłu w tworzeniu wartości dodanej brutto		
	1995	2002	2003
Polska	29,6	23,6	24,5
<i>Województwo = 100</i>			
Śląskie	40,6	31,6	32,5
Wielkopolskie	29,8	26,0	27,8
Podkarpackie	31,4	25,9	27,7
Dolnośląskie	32,1	25,9	27,6
Łódzkie	30,4	25,8	27,2
Opolskie	31,6	26,2	26,8
Lubuskie	23,8	23,7	25,4
Kujawsko-pomorskie	30,3	23,8	24,8

W porównaniu do 2002 roku w 15 województwach wystąpił wzrost udziału przemysłu – od 0,4 punktu procentowego w województwie świętokrzyskim i podlaskim do 1,9 punktu procentowego w województwie warmińsko-mazurskim, a w województwie mazowieckim odnotowano spadek udziału jednostek przemysłowych o 0,2 punktu procentowego. W porównaniu do 1995 roku wzrost udziału przemysłu wystąpił tylko w województwie lubuskim (o 1,6 punktu procentowego), natomiast w pozostałych województwach odnotowano spadek udziału jednostek przemysłowych, przy czym największy w województwie śląskim – o 8,1 punktu procentowego, a najmniejszy w województwie podlaskim – o 1,9 punktu procentowego.

W 2003 roku jednostki prowadzące działalność w **usługach nierynkowych** wypracowały 16,4% krajowej wartości dodanej brutto (w 2002 roku – 16,3%). W porównaniu do 1995 roku udział jednostek usług nierynkowych w tworzeniu wartości dodanej brutto wzrósł o 1,5 punktu procentowego. Największy udział jednostek usług nierynkowych w roku 2003 charakteryzował województwo lubelskie – 23,1%, a najniższy województwa: mazowieckie i śląskie – 13,0% (w 1995 roku najwyższy udział usług nierynkowych wystąpił w województwie podlaskim – 20,5%, a najniższy w województwie śląskim – 10,1%). W 2003 roku tylko w 3 województwach odnotowano udziały usług nierynkowych poniżej średniej krajowej – w grupie tych województw, oprócz mazowieckiego i śląskiego, było także województwo wielkopolskie z udziałem 15,0%. W przekroju województw w porównaniu do 1995 roku w 14 województwach odnotowano wzrost udziału usług nierynkowych – od 1,2 punktu procentowego w województwie pomorskim do 5,5 punktu procentowego w województwie świętokrzyskim. Natomiast w województwach: mazowieckim i lubuskim wystąpił spadek udziału jednostek usług nierynkowych (odpowiednio o 1,9 i 1,2 punktu procentowego).

Jednostki prowadzące działalność w **budownictwie** w 2003 roku wytworzyły 5,7% krajowej wartości dodanej brutto – o 0,5 punktu procentowego mniej niż w 2002 roku oraz o 1,5 punktu procentowego mniej w stosunku do 1995 roku. W poszczególnych województwach w 2003 roku odnotowano zróżnicowanie udziału jednostek budowlanych w generowaniu wartości dodanej brutto od 4,7% w województwie mazowieckim do 7,1% w województwie świętokrzyskim (w 1995 roku od 5,3% w województwie łódzkim do 8,2% w województwach: małopolskim i opolskim). Województwa o udziałach jednostek budowlanych w tworzeniu wartości dodanej brutto przewyższających średnią krajową prezentuje poniższe zestawienie:

Województwa	Udział budownictwa w tworzeniu wartości dodanej brutto		
	1995	2002	2003
Polska	7,2	6,2	5,7
<i>Województwo = 100</i>			
Świętokrzyskie	6,8	7,8	7,1
Małopolskie	8,2	7,1	6,7
Wielkopolskie	8,0	6,7	6,5
Pomorskie	6,9	6,8	6,1
Podlaskie	5,6	6,1	6,0
Dolnośląskie	8,0	6,5	6,0
Śląskie	8,1	6,4	5,9
Kujawsko-pomorskie	6,8	6,1	5,9
Zachodniopomorskie	6,8	6,3	5,9

W latach 1995-2003 w przekroju województw zróżnicowanie i skala zmian w udziale jednostek budowlanych w tworzeniu wartości dodanej brutto w porównaniu z innymi rodzajami działalności były najmniejsze. W porównaniu do 2002 roku we wszystkich województwach wystąpił spadek udziału budownictwa, przy czym największy w województwie opolskim (o 0,9 punktu procentowego). W porównaniu z rokiem 1995 w 14 województwach odnotowano spadek udziału budownictwa, przy czym największy w województwie opolskim (o 2,5 punktu procentowego), natomiast nieznaczny wzrost udziału jednostek budowlanych wystąpił tylko w województwach: podlaskim i świętokrzyskim (odpowiednio o 0,4 i 0,3 punktu procentowego).

W okresie 1995-2003 ponad 2-krotnie zmniejszył się udział **rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa oraz rybactwa** w krajowej wartości dodanej brutto – w 2003 roku udział rolnictwa wyniósł 2,9% wobec 6,8% w 1995 roku. W przekroju województw udziały jednostek rolniczych w tworzeniu wartości dodanej brutto były znacznie zróżnicowane – w 2003 roku od 1,0% w województwie śląskim do 6,2% w województwie podlaskim (w 1995 roku w tych samych województwach od 1,9% do 13,2%). Poniżej zestawiono województwa, w których udział jednostek rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa łącznie z rybactwem w tworzeniu wartości dodanej brutto przekraczał przeciętną w kraju:

Województwa	Udział rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa; rybactwa w tworzeniu wartości dodanej brutto		
	1995	2002	2003
Polska	6,8	3,1	2,9
<i>Województwo = 100</i>			
Podlaskie	13,2	6,0	6,2
Świętokrzyskie	10,2	5,1	5,8
Lubelskie	13,1	5,0	5,3
Wielkopolskie	10,9	5,2	4,8
Warmińsko-mazurskie	11,7	4,3	4,4
Opolskie	9,7	4,7	4,2
Kujawsko-pomorskie	7,9	5,0	4,1
Zachodniopomorskie	6,9	3,8	3,5

W porównaniu do 2002 roku w 5 województwach wystąpił nieznaczny wzrost udziału rolnictwa (największy w województwie świętokrzyskim – o 0,7 punktu procentowego), a w 9 województwach odnotowano jego spadek, przy czym największy w województwie lubuskim (o 1,2 punktu procentowego). Natomiast w województwach: pomorskim i śląskim udział jednostek rolniczych nie zmienił się. W porównaniu do 1995 roku we wszystkich województwach zmniejszył się udział jednostek prowadzących działalność w rolnictwie. Znaczące spadki tego udziału odnotowano w województwach: lubelskim – o 7,8 punktu procentowego, warmińsko-mazurskim – o 7,3 punktu procentowego, podlaskim – o 7 punktów procentowych, wielkopolskim – o 6,1 punktu procentowego, podkarpackim – o 5,6 punktu procentowego oraz opolskim – o 5,5 punktu procentowego.

DOCHODY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w 2003 roku wyniosły 577787,5 mln zł – były wyższe o 13,0% w porównaniu do 2000 roku oraz o 1,7% w porównaniu do 2002 roku. W latach 2000-2003 największe udziały w dochodach do dyspozycji brutto gospodarstw domowych odnotowano dla województw: mazowieckiego i śląskiego (w 2003 roku odpowiednio 16,8% i 14,2%). Razem ich udział w 2003 roku wyniósł 31,0% dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych w kraju (w latach 2000-2001– 31,1% oraz w 2002 roku – 31,2%). W latach 2000-2003 w pierwszej piątce województw o największych udziałach w kraju pod względem wielkości dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych były także województwa: wielkopolskie, dolnośląskie i małopolskie. Łącznie województwa te w 2003 roku osiągnęły 55,7% krajowej wielkości dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych (w latach 2000-2002 ich udział utrzymywał się na tym samym poziomie – 55,9%), skupiając na swoim terenie 50,7% ludności kraju. W omawianym okresie stała była grupa województw o najniższych udziałach (poniżej 4%) w dochodach do dyspozycji brutto gospodarstw domowych w kraju – były to województwa: warmińsko-mazurskie, świętokrzyskie, podlaskie, lubuskie i opolskie. W 2003 roku ich łączny udział wyniósł 13,4% krajowej wielkości dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych (w 2000 roku – 13,4%, a w latach 2001-2002 – 13,3%). Na terenie tych województw w 2003 roku mieszkało 15,7% ludności kraju. Porównanie terytorialnej struktury dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych w latach 2000-2003 oraz ludności przedstawia poniższe zestawienie:

Województwa	Nominalne dochody do dyspozycji brutto gospodarstw domowych				Ludność
	2000	2001	2002	2003	
	Polska = 100				
Mazowieckie	16,8	17,0	17,0	16,8	13,4
Śląskie	14,2	14,1	14,1	14,2	12,3
Wielkopolskie	9,0	9,1	8,9	9,0	8,8
Dolnośląskie	8,0	8,0	8,1	8,0	7,6
Małopolskie	7,8	7,7	7,8	7,8	8,5
Łódzkie	6,7	6,6	6,7	6,7	6,8
Pomorskie	5,5	5,5	5,5	5,5	5,7
Kujawsko-pomorskie	4,9	5,0	5,1	5,1	5,4
Lubelskie	4,6	4,7	4,6	4,7	5,7
Zachodniopomorskie	4,7	4,6	4,6	4,6	4,4
Podkarpackie	4,3	4,3	4,3	4,3	5,5
Warmińsko-mazurskie	3,1	3,0	3,0	3,1	3,7
Świętokrzyskie	2,9	2,9	2,9	3,0	3,4
Podlaskie	2,6	2,6	2,6	2,6	3,2
Lubuskie	2,5	2,5	2,4	2,4	2,6
Opolskie	2,3	2,3	2,3	2,3	2,8

Podstawowym elementem kształtującym dochody do dyspozycji brutto gospodarstw domowych są dochody pierwotne brutto. Ich udział w dochodach do dyspozycji brutto (łącznie z podatkami od dochodów i majątku oraz składkami na ubezpieczenia społeczne) w 2003 roku wyniósł w kraju 77,9% (w 2000 roku – 80,6%, w 2001 roku – 80,2% oraz w 2002 roku – 79,3%). W poszczególnych województwach udziały te kształtowały się na poziomie od 73,6% w województwie lubelskim do 83,9% w województwie mazowieckim. Udziały powyżej przeciętnej w kraju odnotowano oprócz mazowieckiego również w województwach: wielkopolskim, zachodniopomorskim i pomorskim (odpowiednio 79,1%, 78,8% i 78,6%).

W 2003 roku relacja wynagrodzeń i innych dochodów związanych z pracą najemną (łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne płaconymi przez pracowników) do dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych (łącznie z podatkami od dochodów i majątku oraz składkami na ubezpieczenia społeczne) wyniosła – podobnie jak w 2002 roku – 38,4% (w 2000 roku – 39,5%, a w 2001 roku – 39,2%). W poszczególnych województwach relacja ta wynosiła od 33,5% w województwie świętokrzyskim do 45,5% w województwie mazowieckim.

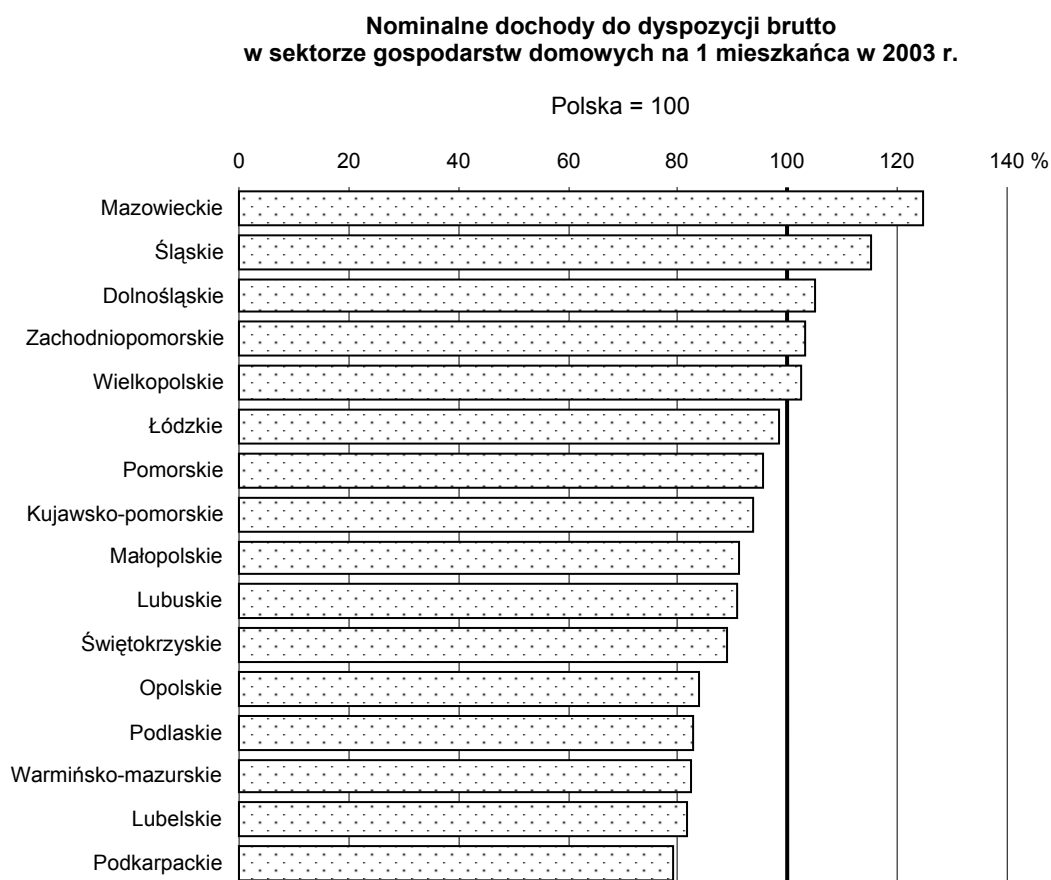
Znaczącym składnikiem dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych są świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych – emerytury, renty, zasiłki i dodatki oraz świadczenia z pomocy społecznej). W porównaniu do 2002 roku wypłaty świadczeń społecznych wzrosły o 3,8%. Relacja pomiędzy świadczeniami społecznymi a dochodami do dyspozycji brutto gospodarstw domowych (łącznie z podatkami od dochodów i majątku oraz składkami na ubezpieczenia społeczne) w 2003 roku w kraju wyniosła 19,9% (w 2000 roku – 18,5%, w 2001 roku – 18,6%, a w 2002 roku – 19,5%). W przekroju województw kształtowała się na poziomie od 14,5% w województwie mazowieckim do 23,6% w województwie lubelskim.

Obciążenia dochodów gospodarstw domowych na rzecz sektora instytucji rządowych i samorządowych obrazuje relacja podatków od dochodów i majątku do dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych (łącznie z tymi podatkami oraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne). W 2003 roku, podobnie jak w latach 2001-2002, relacja ta wyniosła 4,9% (w 2000 roku – 5,2%). Zróżnicowanie obciążeń dochodów gospodarstw domowych w poszczególnych województwach kształtowało się od 3,6% w województwach: podkarpackim, świętokrzyskim i lubelskim do 7,6% w województwie mazowieckim.

Jednym z mierników określających stopień zamożności i materialny poziom życia mieszkańców są **dochody do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca**. W 2003 roku nominalne dochody do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kraju wyniosły 15127 zł – w porównaniu do 2000 roku wzrosły o 13,1%, a do 2002 roku o 1,8%. Poziom dochodów do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca w przekroju województw był znacznie zróżnicowany. Najwyższe nominalne dochody do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca w latach 2000-2003 osiągnęli członkowie gospodarstw domowych w województwie mazowieckim – w 2003 roku wyniosły one 18869 zł i przewyższały o 24,7% przeciętne dochody mieszkańca kraju (w 2000 roku o 26,1%, w 2001 roku

o 27,3%, a w 2002 roku o 27,0%). Przeciętne dochody do dyspozycji brutto mieszkańca województwa mazowieckiego w 2003 roku były o 57,8% (w 2000 roku o 59,9%, w 2001 roku o 62,0% oraz w 2002 roku o 62,8%) wyższe od dochodów mieszkańca województwa podkarpackiego, w którym to odnotowano najniższy ich poziom (11954 zł). Nominalne dochody do dyspozycji brutto przypadające na mieszkańca województwa podkarpackiego w 2003 roku stanowiły 63,4% dochodów mieszkańca województwa mazowieckiego oraz 79,0% średniej krajowej (w 2000 roku odpowiednio 62,5% i 78,8%, w 2001 roku odpowiednio 61,7% i 78,6% oraz w 2002 roku odpowiednio 61,4% i 78,0%).

W 2003 roku poziom dochodów do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca powyżej średniej krajowej, oprócz województwa mazowieckiego, uzyskali również mieszkańcy województw: śląskiego – 115,1% (w 2002 roku 114,0%), dolnośląskiego – 105,0% (w 2002 roku 106,0%), zachodniopomorskiego – 103,1% (w 2002 roku 104,1%) oraz wielkopolskiego – 102,5% (w 2002 roku 101,6%). Natomiast najniższy poziom tego miernika – poniżej 85% średniej krajowej – odnotowano, oprócz województwa podkarpackiego, także w województwach: opolskim – 83,7% (w 2002 roku 82,9%), podlaskim – 82,9% (w 2002 roku 82,7%), warmińsko-mazurskim – 82,4% (w 2002 roku 80,2%) oraz lubelskim – 81,7% (w 2002 roku 80,7%). W pozostałych 6 województwach dochody do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca kształtowały się w 2003 roku na poziomie od 88,9% (w województwie świętokrzyskim) do 98,4% (w województwie łódzkim) średniej krajowej.

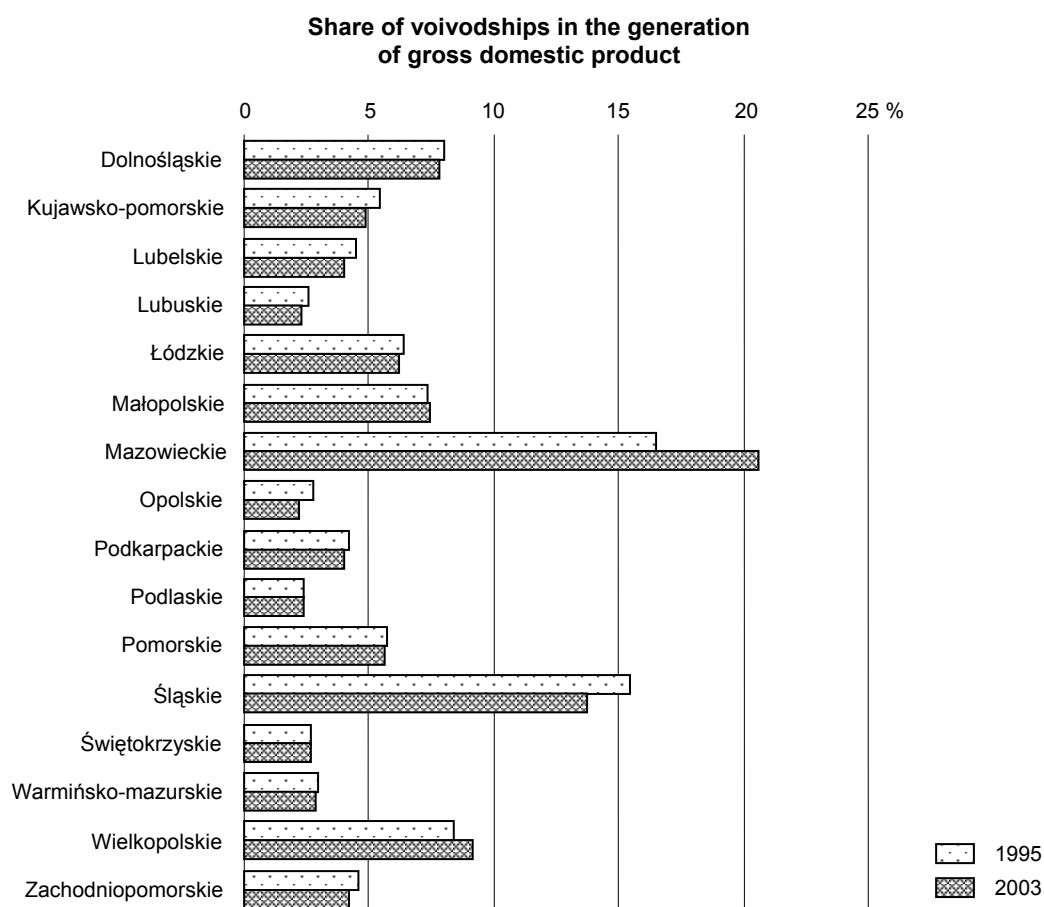
Porównanie poziomu dochodów do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca oraz produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w 2003 roku wskazuje na większe zróżnicowanie między województwami w zakresie PKB na 1 mieszkańca (relacja dla województw: mazowieckiego i lubelskiego – 2,2:1), niż dochodów do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca (relacja dla województw: mazowieckiego i podkarpackiego – 1,6:1). Dochody do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca oraz PKB na 1 mieszkańca w 2000 i 2003 roku w poszczególnych województwach, według wysokości dochodów do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca, przedstawia poniższe zestawienie:

Województwa	Nominalne dochody do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca			Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca		
	2000	2003		2000	2003	
	w tys. zł		lokata	w tys. zł		lokata
Mazowieckie	16,9	18,9	1	27,5	32,7	1
Śląskie	15,2	17,4	2	21,0	23,7	2
Dolnośląskie	14,1	15,9	3	19,8	22,0	4
Zachodniopomorskie	14,2	15,6	4	19,5	20,4	6
Wielkopolskie	13,8	15,5	5	20,1	22,3	3
Łódzkie	13,0	14,9	6	17,1	19,5	7
Pomorskie	12,9	14,5	7	19,0	20,9	5
Kujawsko-pomorskie	12,2	14,2	8	17,2	19,2	8
Małopolskie	12,4	13,8	9	16,8	18,5	9
Lubuskie	12,6	13,7	10	17,3	18,4	10
Świętokrzyskie	11,5	13,4	11	14,9	16,9	12
Opolskie	10,9	12,7	12	16,2	17,2	11
Podlaskie.....	10,9	12,5	13	14,3	16,1	14
Warmińsko-mazurskie	11,2	12,5	14	14,7	16,5	13
Lubelskie	10,6	12,4	15	13,2	15,0	16
Podkarpackie	10,5	12,0	16	13,5	15,4	15

TERRITORIAL DIFFERENTIATION OF THE GROSS DOMESTIC PRODUCT

In 2003 value of **gross domestic product** amounted to 816080,6 million zlotys. Compared to 2002 it was 4,5% higher and 2,5 times higher (at current prices) as in 1995. In the years 1995-2003 the average annual rate of growth of gross domestic product was 12,3% (at current prices).

The results of the calculations of the regional gross domestic product for the years 1995–2003 indicated a deepening disproportion in the level of the economic development of voivodships. The shares of individual voivodships in the generation of gross domestic product were clearly differentiated – in 2003 they varied from 2,2% in Opolskie to 20,6% in Mazowieckie (respectively in 1995 from 2,4% in Podlaskie to 16,5% in Mazowieckie). The range between voivodships characterized by the highest and the lowest share in the generation of gross domestic product increased in the period under discussion – from 14,1 percentage points in 1995 to 18,4 percentage points in 2003. The consequence of these changes was a deterioration of the relation between voivodships with the lowest and the highest share in the generation of gross domestic product. In 1995 the value of gross domestic product in Mazowieckie voivodship was almost 7 times higher than the value generated by Podlaskie voivodship, whereas in 2003 it was already more than 9 times higher than in Opolskie voivodship.

Compared to 1995 only three voivodships – Małopolskie, Mazowieckie and Wielkopolskie – increased their shares in the generation of gross domestic product, two voivodships' shares did not change (Podlaskie and Świętokrzyskie). Positions of 11 voivodships – regarding value of gross domestic product – decreased.

A characteristic feature of the Polish economy is the strong concentration of the generation of gross domestic product in several voivodships. Among the leading regions with the largest shares in the generation of the gross domestic product in the years 1995-2003, two voivodships kept their positions: Mazowieckie and Śląskie, generating a total of approximately 1/3 of the national GDP. In 2003 they generated approximately 34,3% of the national value of GDP (in 1995 – 32,0%), concentrating on their territories 28,2% of the total employed persons of the national economy. The total share of these voivodships in generating gross domestic product increased each year only as a result of the growth in the share of the Mazowieckie voivodship – from 16,5% in 1995 to 20,6% in 2003. However, the share of the Śląskie voivodship was declining in this period – in 1995 it amounted to 15,5%, while in 2003 it was just 13,7%.

The group of five voivodships with the highest shares of the generation of gross domestic product, apart from Mazowieckie and Śląskie, in the years 1995-2003 were as follows: Wielkopolskie, Dolnośląskie and Małopolskie, which held the same positions in each of the years under discussion. In 2003 production units of these 5 voivodships, concentrating 53,0% on their territories of the total employed persons of the national economy, generated a total of approximately 58,6% of the national GDP (in 1995 – 55,8%).

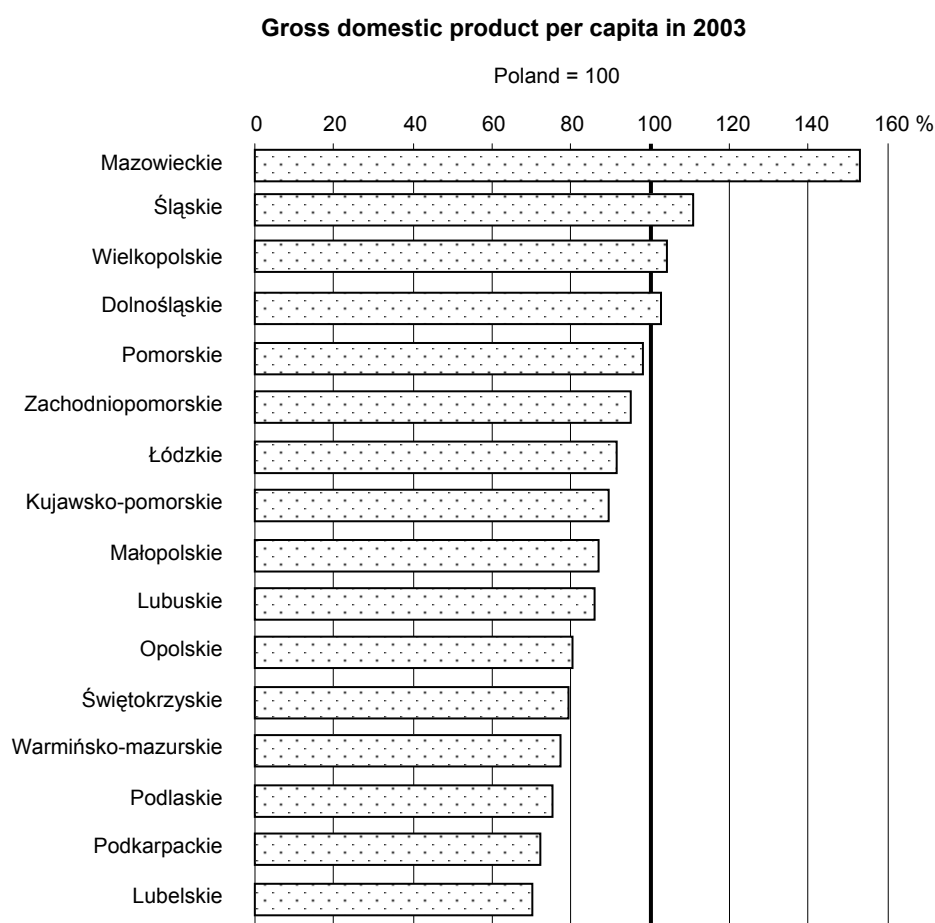
The group of voivodships, which in successive years of the period under discussion occupied the 5 last positions in generating gross domestic product (of a share of 3% and less), although their order changed – these were as follows: Opolskie, Lubuskie, Podlaskie, Świętokrzyskie and Warmińsko-mazurskie voivodships. The total share of these voivodships in generating gross domestic product, with approximately 14,4% of the total employed persons of the national economy on their territories in 2003, decreased from 13,5% in 1995 to 12,4% in 2003. The value of gross domestic product generated by Opolskie represented 10,8% of the GDP of the Mazowieckie voivodship (in 1995 gross domestic product generated by the Podlaskie voivodship represented 14,6% of the GDP of the Mazowieckie voivodship).

The gross domestic product per capita depicts the disproportion in the level of economic development. In 2003 the average level of this indicator in Poland was 21366 zlotys (in 2000 – 18922 zlotys, in 2002 – 20431 zlotys). In the years 2000-2003 the voivodships characterised by the high share in generating gross domestic product, were also characterised by the high level of GDP per capita (above the national average). In 2003 the highest level of gross domestic product per capita was recorded in the Mazowieckie voivodship – 32722 zlotys – exceeding national average by 53,2% (in 2000 – by 45,1%, in 2002 – by 52,3%). The relation to the national average of Śląskie voivodship, which took second place in terms of gross domestic product per capita, was less favourable – value of gross domestic product per capita amounted to 23718 zlotys in 2003 and exceeded the national average only by 11,0% (both in 2000 and in 2002 – by 10,8%). In 2003 level of GDP per capita above

the national average was also observed in the following voivodships: Wielkopolskie – 104,2% of the national average (in 2000 – 106,2% and in 2002 – 103,1%) and Dolnośląskie – 102,9% of the national average (in 2000 – 104,5% and in 2002 – 103,7%).

A low level of GDP per capita was maintained in the years 2000-2003 in Lubelskie, Podkarpackie, Podlaskie, Warmińsko-mazurskie and Świętokrzyskie voivodships – in the successive years, only their positions changed slightly. In 2003 the value of GDP per capita in these voivodships was at a level of between 70,3% and 79,1% of the national average (in 2000 varied between 69,9% and 78,6%, in 2002 from 70,0% to 78,2%). The gross domestic product per capita in the 7 remaining voivodships was also below the national average and ranged from 80,4% to 98,0% of the national average in 2003 (in 2000 from 85,6% to 103,1%, in 2002 from 81,9% to 99,6%).

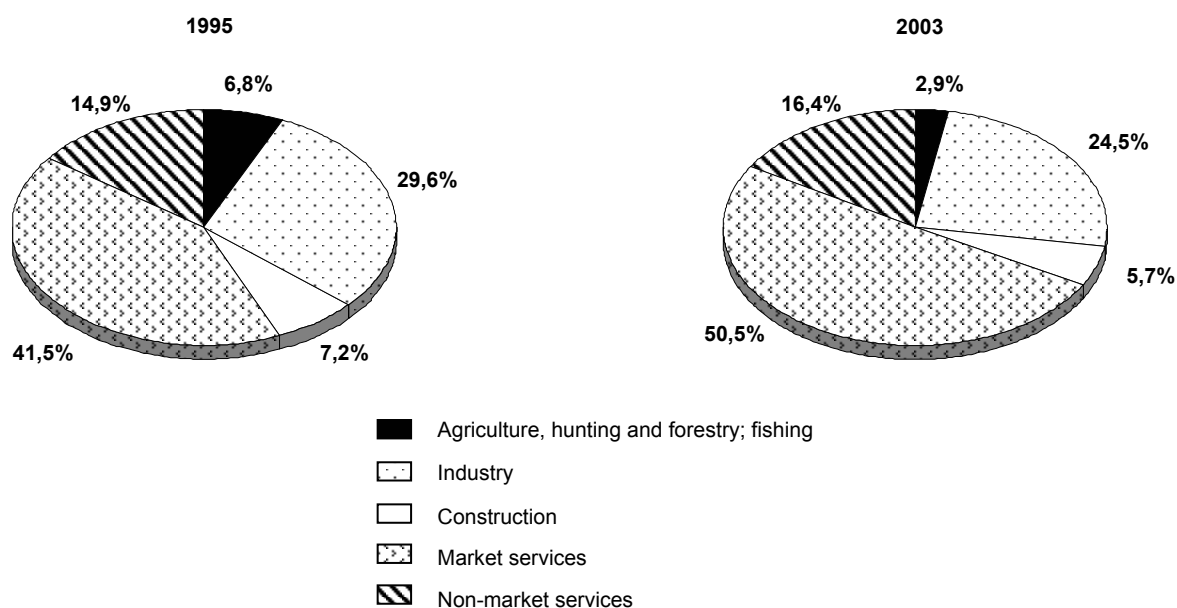
The lowest level of gross domestic product per capita in 2003 was recorded in Lubelskie voivodship represented 45,9% of the level of GDP per capita achieved in the Mazowieckie voivodship. The deteriorating of this ratio was noticeable in the years 2000-2003. In 2000 the lowest level of GDP per capita in the Lubelskie voivodship represented 48,1% of the indicator for the best in this respect, the Mazowieckie voivodship, in 2001 and 2002 – 46,6% and 46,0% respectively.

GROSS VALUE ADDED BY KIND OF ACTIVITY

Significant changes were experienced in the national and regional economies in the years 1995-2003. There was observed reduction in the share of industry as well as agriculture, hunting and forestry; fishing in favour of market services. The share of market services in the generation of gross value added increased.

Structure of gross value added by kind of activity

The share of market services in the generation of gross value added was the highest in the years 1995-2003. In 2003 entities engaged in activities in the area of **market services** generated 50,5% of the national gross value added – that was 0,4 percentage point less comparing with 2002 and 9 percentage points more comparing with 1995. In the regional breakdown the share of market services in generating gross value added in 2003 ranged between 43,7% in Podkarpackie voivodship and 61,0% in Mazowieckie voivodship (in 1995 in the same voivodships they ranged from 36,0% to 48,1%). In 2003 the share of the market services higher than the national average, apart from Mazowieckie, was also recorded in Zachodniopomorskie (54,0%). They are presented as follows:

Voivodships	Share of market services in the generation of gross value added		
	1995	2002	2003
Poland	41,5	50,9	50,5
<i>Voivodship = 100</i>			
Mazowieckie	48,1	59,9	61,0
Zachodniopomorskie	46,4	54,7	54,0

Comparing with 2002 only two voivodships increased shares of market services in generating gross value added. The increase was observed in Mazowieckie – by 1,1 percentage points and Opolskie voivodships – by 0,6 percentage point. In the remaining voivodships a decrease of shares of market services was observed. The largest decline in the share of market services was experienced in the Lubelskie voivodship (1,5 percentage points). Moreover, in comparison with 1995, all voivodships experienced an increase. The highest growth in the share of market services was experienced in the Mazowieckie voivodship (12,9 percentage points), whereas the lowest growth was recorded in Świętokrzyskie (3,1 percentage points).

The entities engaged in **industry** generated 24,5% of the national gross value added in 2003. The share of industry in the generation of the national gross value added increased by 0,9 percentage point in comparison with 2002, whereas compared with 1995 there was observed a decrease by 5,1 percentage points. In the individual voivodships the shares of industry were clearly differentiated. The shares varied from 18,4% in Zachodniopomorskie voivodship to 32,5% in Śląskie voivodship (in 1995 from 21,0% in Podlaskie voivodship to 40,6% in Śląskie voivodship). Voivodships characterized by the share of industry in the generation of gross value added above the national average present as follows:

Voivodships	Share of industry in the generation of gross value added		
	1995	2002	2003
Poland	29,6	23,6	24,5
<i>Voivodship = 100</i>			
Śląskie	40,6	31,6	32,5
Wielkopolskie	29,8	26,0	27,8
Podkarpackie	31,4	25,9	27,7
Dolnośląskie	32,1	25,9	27,6
Łódzkie	30,4	25,8	27,2
Opolskie	31,6	26,2	26,8
Lubuskie	23,8	23,7	25,4
Kujawsko-pomorskie	30,3	23,8	24,8

Compared with 2002, there was observed an increase of shares of industry in the 15 voivodships – from 0,4 percentage point in Świętokrzyskie and Podlaskie voivodships to 1,9 percentage points in Warmińsko-mazurskie voivodship. However, the share of industry decreased by 0,2 percentage point in Mazowieckie voivodship. Compared with 1995 an increase of industry's share was observed in Lubuskie (by 1,6 percentage points) whereas the remaining voivodships recorded a decrease of industry's share. The highest decrease was observed in Śląskie voivodship – by 8,1 percentage points, whereas the lowest decline was noted in Podlaskie – by 1,9 percentage point.

In 2003 entities engaged in activities in the area of **non-market services** generated 16,4% of the national gross value added (in 2002 – 16,3%). Compared to 1995, the share of units engaged in the area of non-market services in the generation of the national gross value added increased by 1,5 percentage points. The highest share of non-market services characterized Lubelskie voivodship – 23,1% whereas the lowest share was observed in Mazowieckie and Śląskie voivodships – 13,0% (in 1995 the highest share characterized Podlaskie – 20,5% and the lowest share was observed in Śląskie voivodship – 10,1%). The shares of non-market services below the national average were recorded only in the 3 voivodships – apart from Mazowieckie and Śląskie voivodships – there was also Wielkopolskie voivodship with share 15,0%. In the voivodship profile in comparison with 1995, there was observed an increase in 14 voivodships – from 1,2 percentage points in Pomorskie voivodship to 5,5 percentage points in Świętokrzyskie voivodship. However, shares of non-market services decreased in two following voivodships: Lubuskie and Mazowieckie (by 1,9 and 1,2 percentage points respectively).

In 2003 entities engaged in **construction** activities generated 5,7% of the national gross value added. It was 0,5 percentage point less than in 2002 and 1,5 percentage points less than in 1995. The shares of individual voivodships were clearly differentiated – in 2003 they ranged from 4,7% in Mazowieckie voivodship to 7,1% in Świętokrzyskie voivodship (in 1995 from 5,3% in Łódzkie voivodship to 8,2% in Małopolskie and Opolskie voivodships). The voivodships with the shares of construction entities in the generation of gross value added above the national average are presented in the table below:

Voivodships	Share of construction in the generation of gross value added		
	1995	2002	2003
Poland	7,2	6,2	5,7
<i>Voivodship = 100</i>			
Świętokrzyskie	6,8	7,8	7,1
Małopolskie	8,2	7,1	6,7
Wielkopolskie	8,0	6,7	6,5
Pomorskie	6,9	6,8	6,1
Podlaskie	5,6	6,1	6,0
Dolnośląskie	8,0	6,5	6,0
Śląskie.....	8,1	6,4	5,9
Kujawsko-pomorskie	6,8	6,1	5,9
Zachodniopomorskie	6,8	6,3	5,9

In the years 1995-2003 in the regional breakdown differentiation and scale of changes in shares of this group of entities were relatively the smallest comparing with other kind of activity. Compared with 2002 all voivodships experienced a decline in share of construction entities and the greatest decline was noticed in Opolskie – by 0,9 percentage point. Compared with 1995, the decline of construction entities' shares was observed in 14 voivodships – the largest decrease in Opolskie voivodship (by 2,5 percentage points). However, only two voivodships: Podlaskie and Świętokrzyskie recorded a slight growth of shares of entities engaged in construction (0,4 and 0,3 percentage point respectively)

In the years 1995-2003 the share of **agriculture, hunting and forestry; fishing** in the creation of the national gross value added decreased over two times. In 2003 the share of entities engaged in agriculture, hunting and forestry; fishing activities amounted to 2,9% – in comparison with 6,8% in 1995. In the individual voivodships the share of agricultural entities in generating gross value added was clearly differentiated – in 2003 from 1,0% in Śląskie voivodship to 6,2% in Podlaskie voivodship (in 1995 for the same voivodships from 1,9% to 13,2% respectively). The voivodships with the shares of agriculture, hunting and forestry; fishing entities in the generation of gross value added above the national average are presented in the table below:

Voivodships	Share of agriculture, hunting and forestry; fishing in the generation of gross value added		
	1995	2002	2003
Poland	6,8	3,1	2,9
<i>Voivodship = 100</i>			
Podlaskie	13,2	6,0	6,2
Świętokrzyskie	10,2	5,1	5,8
Lubelskie	13,1	5,0	5,3
Wielkopolskie	10,9	5,2	4,8
Warmińsko-mazurskie	11,7	4,3	4,4
Opolskie	9,7	4,7	4,2
Kujawsko-pomorskie	7,9	5,0	4,1
Zachodniopomorskie	6,9	3,8	3,5

Compared with 2002, five voivodships recorded a slight increase of the share of agriculture, hunting and forestry; fishing (the largest in Świętokrzyskie voivodship – by 0,7 percentage point). In nine voivodships there was observed a decrease. The highest decrease was recorded in Lubuskie voivodship (by 1,2 percentage points). In Pomorskie and Śląskie voivodships share of entities engaged in agriculture remained constant. However, compared with 1995, shares of all voivodships decreased. The significant decrease of agricultural shares was observed in the following voivodships: Lubelskie – by 7,8 percentage points, Warmińsko-mazurskie – by 7,3 percentage points, Podlaskie – by 7 percentage points, Wielkopolskie – by 6,1 percentage points, Podkarpackie – by 5,6 percentage points as well as Opolskie – by 5,5 percentage points.

INCOME OF HOUSEHOLDS

In 2003 **gross nominal disposable income** in the households sector amounted to 577787,5 million zlotys – in comparison with 2000 they increased by 13,0% and comparing with 2002 by 1,7%. In the years 2000-2003 the highest shares in obtaining gross disposable income by the households were recorded in Mazowieckie and Śląskie voivodships (in 2003 respectively 16,8% and 14,2%). In 2003 the total share of these voivodships amounted to 31,0% of national gross disposable income of households (in the years 2000-2001 – 31,1% and in 2002 – 31,2%). In the years 2000-2003 Wielkopolskie, Dolnośląskie and Małopolskie voivodships also belonged to the group of five voivodships with the largest shares in the country. In 2003 the total share of these five voivodships amounted to 55,7% of the national gross disposable income of households (in the years 2000-2002 their share remained unchanged at the level of 55,9%), concentrating approximately 50,7% of country's population within their territories. In successive years of period under discussion the group of voivodships with the lowest shares (4% or less) remained unchanged and there were the following voivodships: Warmińsko-mazurskie, Świętokrzyskie, Podlaskie, Lubuskie and Opolskie. In 2003 they obtained 13,4% of national gross disposable income (in 2000 – 13,4% and in the years 2001-2002 – 13,3%). In 2003 above-mentioned voivodships concentrated 15,7% of the country's population within their territories. The comparison between the gross disposable income of households and population regional breakdown in the years 2000-2003 presents as follows:

Voivodships	Gross nominal disposable income of households				Population
	2000	2001	2002	2003	
	Poland = 100				
Mazowieckie	16,8	17,0	17,0	16,8	13,4
Śląskie	14,2	14,1	14,1	14,2	12,3
Wielkopolskie	9,0	9,1	8,9	9,0	8,8
Dolnośląskie	8,0	8,0	8,1	8,0	7,6
Małopolskie	7,8	7,7	7,8	7,8	8,5
Łódzkie	6,7	6,6	6,7	6,7	6,8
Pomorskie	5,5	5,5	5,5	5,5	5,7
Kujawsko-pomorskie	4,9	5,0	5,1	5,1	5,4
Lubelskie	4,6	4,7	4,6	4,7	5,7
Zachodniopomorskie	4,7	4,6	4,6	4,6	4,4
Podkarpackie	4,3	4,3	4,3	4,3	5,5
Warmińsko-mazurskie	3,1	3,0	3,0	3,1	3,7
Świętokrzyskie	2,9	2,9	2,9	3,0	3,4
Podlaskie	2,6	2,6	2,6	2,6	3,2
Lubuskie	2,5	2,5	2,4	2,4	2,6
Opolskie	2,3	2,3	2,3	2,3	2,8

Gross primary income is a main component of creating gross disposable income of households. In 2003 its share in the gross disposable income (jointly with current taxes on income, wealth, etc. as well as social contributions) amounted to 77,9% at the national level (in 2000 – 80,6%, in 2001 – 80,2% and in 2002 – 79,3%). The shares of the individual voivodships in 2003 varied between 73,6% in Lubelskie voivodship and 83,9% in Mazowieckie voivodship. Apart from Mazowieckie voivodship the shares above the national average were also recorded in the following voivodships: Wielkopolskie, Zachodniopomorskie and Pomorskie (79,1%, 78,8% and 78,6% respectively).

In 2003 relation between wages and salaries as well as other income connected with hired work (jointly with employees' social contributions) and gross disposable income in the households sector (jointly with current taxes on income, wealth, etc. and social contributions), similarly as in 2002, was equal to 38,4% (in 2000 – 39,5%, in 2001 – 39,2%). In the individual voivodships the relation was at a level of between 33,5% in Świętokrzyskie voivodship and 45,5% in Mazowieckie voivodship.

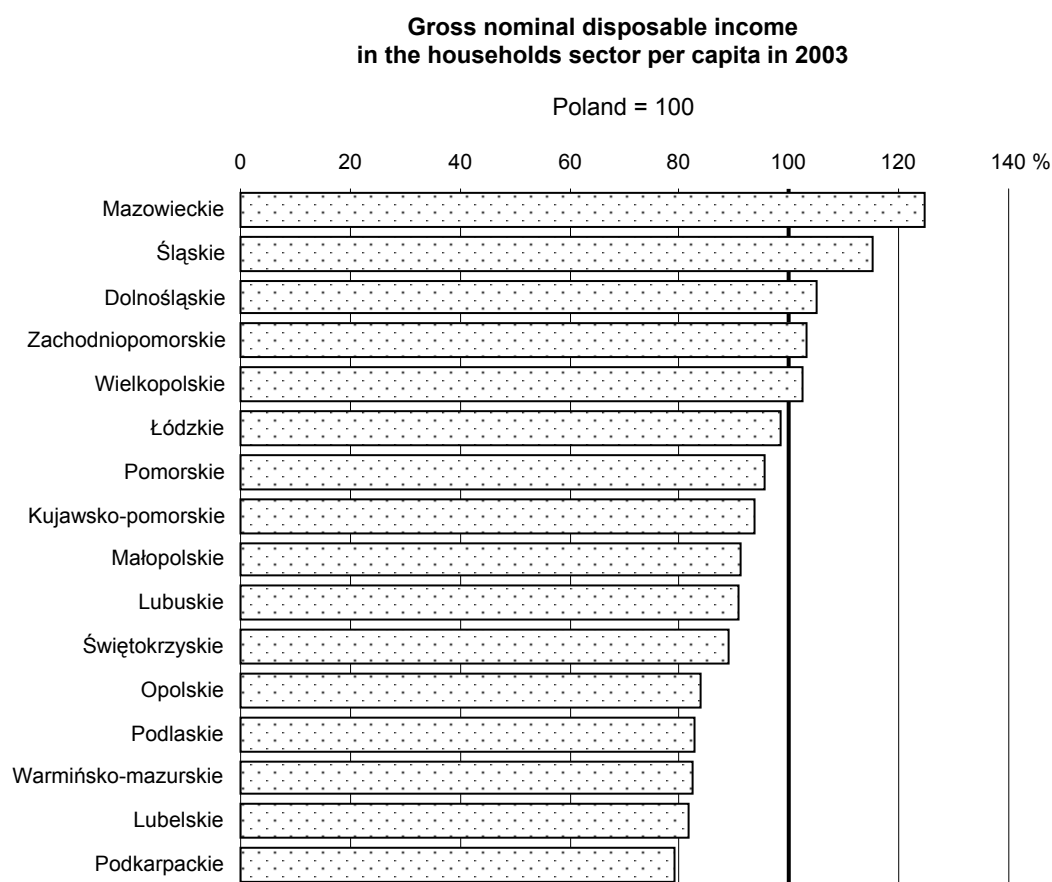
The major component of gross disposable income of households are social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash as well as social assistance benefits in cash i.e. retirement pays, pensions, benefits and allowances). In comparison with 2002 social benefits payments increased by 3,8%. In 2003, the relation between social benefits and gross disposable income (jointly with current taxes on income, wealth, etc. and social contributions) amounted to 19,9% at the national level (in 2000 – 18,5%, in 2001 – 18,6% and in 2002 – 19,5%). In the regional profile the relation between social benefits and gross disposable income amounted between 14,5% in Mazowieckie voivodship and 23,6% in Lubelskie voivodship.

Encumbrances of households income on behalf of general government sector illustrates the relation between current taxes on income, wealth, etc. and gross disposable income (calculated jointly with these taxes as well as social contributions). In 2003, similarly as in the years 2001-2002, the relation constituted 4,9% (in 2000 – 5,2%). The differentiation of these encumbrances in the individual voivodships varied from 3,6% in Podkarpackie, Świętokrzyskie and Lubelskie voivodships to 7,6% in Mazowieckie voivodship.

One of the indicators measuring level of wealth and material standard of living of inhabitants is **gross disposable income of households per capita**. In 2003 gross nominal disposable income of households sector per capita amounted to 15127 zlotys and was 13,1% higher than in 2000 and 1,8% higher than in 2002. Taking into account regional breakdown, the level of gross disposable income per capita was significantly differentiated. In the years 2000-2003 the highest gross disposable income per capita was recorded in Mazowieckie voivodship. In 2003 the average level of gross disposable income per capita of Mazowieckie voivodship amounted to 18869 zlotys and exceeded national level of this

indicator by 24,7% (in 2000 by 26,1%, in 2001 by 27,3% and in 2002 by 27,0%). Moreover, it was 57,8% (in 2000 – 59,9%, in 2001 – 62,0% and in 2002 – 62,8%) higher than gross disposable income per capita in Podkarpackie voivodship, where this indicator achieved the lowest level in Poland (11954 zlotys). In 2003 gross disposable income per capita in Podkarpackie voivodship constituted 63,4% of income per capita in Mazowieckie voivodship as well as 79,0% of national average of this indicator (in 2000 respectively 62,5% and 78,8%, while in 2001 respectively 61,7% and 78,6% and in 2002 respectively 61,4% and 78,0%).

In 2003 apart from Mazowieckie voivodship the level of gross disposable income per capita above national average was achieved by inhabitants of the following voivodships: Śląskie – 115,1% (in 2002 – 114,0%), Dolnośląskie – 105,0% (in 2002 – 106,0%), Zachodniopomorskie – 103,1% (in 2002 – 104,1%) and Wielkopolskie – 102,5% (in 2002 – 101,6%). However, the lowest level of this indicator – below 85% of the national average – apart from Podkarpackie voivodship, was also observed in the following voivodships: Opolskie – 83,7% (in 2002 – 82,9%), Podlaskie – 82,9% (in 2002 – 82,7%), Warmińsko-mazurskie – 82,4% (in 2002 – 80,2%) and Lubelskie – 81,7% (in 2002 – 80,7%). Gross nominal disposable income per capita in the 6 remaining voivodships ranged from 88,9% (in Świętokrzyskie voivodship) to 98,4% (in Łódzkie voivodship) of the national average.

The comparison of the level of gross disposable income per capita and gross domestic product per capita in 2003 indicated that there was a greater differentiation between voivodships in respect of gross domestic product per capita (relation between Mazowieckie and Lubelskie voivodships – 2,2:1) than in respect of gross disposable income per capita (relation between Mazowieckie and Podkarpackie voivodships – 1,6:1). Gross disposable income per capita as well as gross domestic product per capita in 2000 and 2003 in the individual voivodships are presented, according to the value of disposable income as follows:

Voivodships	Gross nominal disposable income per capita			Gross domestic product per capita		
	2000	2003		2000	2003	
	in thous. zł		position	in thous. zł		position
Mazowieckie	16,9	18,9	1	27,5	32,7	1
Śląskie	15,2	17,4	2	21,0	23,7	2
Dolnośląskie	14,1	15,9	3	19,8	22,0	4
Zachodniopomorskie	14,2	15,6	4	19,5	20,4	6
Wielkopolskie	13,8	15,5	5	20,1	22,3	3
Łódzkie	13,0	14,9	6	17,1	19,5	7
Pomorskie	12,9	14,5	7	19,0	20,9	5
Kujawsko-pomorskie	12,2	14,2	8	17,2	19,2	8
Małopolskie	12,4	13,8	9	16,8	18,5	9
Lubuskie	12,6	13,7	10	17,3	18,4	10
Świętokrzyskie	11,5	13,4	11	14,9	16,9	12
Opolskie	10,9	12,7	12	16,2	17,2	11
Podlaskie	10,9	12,5	13	14,3	16,1	14
Warmińsko-mazurskie	11,2	12,5	14	14,7	16,5	13
Lubelskie	10,6	12,4	15	13,2	15,0	16
Podkarpackie	10,5	12,0	16	13,5	15,4	15

**GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
URZĄD STATYSTYCZNY W KATOWICACH**

informuje

**dotychczas ukazały się następujące publikacje
z zakresu rachunków regionalnych**

1. Produkt Krajowy Brutto według województw za 1995 rok
Gross Domestic Product by Voivodships for 1995
2. Produkt Krajowy Brutto według województw za 1996 rok
Gross Domestic Product by Voivodships for 1996
3. Produkt Krajowy Brutto według województw za 1996 rok
(skrót w wersji polsko-angielskiej)
Gross Domestic Product by Voivodships for 1996
(Polish-English version – summary)
4. Metodologia szacowania Produktu Krajowego Brutto według regionów
5. Produkt Krajowy Brutto według województw za lata 1995-1997
Gross Domestic Product by Voivodships for years 1995-1997
6. Produkt Krajowy Brutto według województw w 1998 roku
Gross Domestic Product by Voivodships in 1998
7. Produkt Krajowy Brutto według województw w latach 1995-1998
Gross Domestic Product by Voivodships in years 1995-1998
8. Produkt Krajowy Brutto według województw w 1999 roku
Gross Domestic Product by Voivodships in 1999
9. Produkt Krajowy Brutto według województw w 2000 roku
Gross Domestic Product by Voivodships in 2000
10. Produkt Krajowy Brutto według województw i podregionów w 2001 roku
Gross Domestic Product by Voivodships and Subregions in 2001
11. Produkt Krajowy Brutto według województw i podregionów w 2002 roku
Gross Domestic Product by Voivodships and Subregions in 2002

Informacja w sprawie sprzedaży publikacji

Urząd Statystyczny, ul. Owocowa 3, 40-158 Katowice
Wydział Udostępniania Informacji, tel. (32) 77 91 233, (32) 77 91 234
E-mail: Wydz.Udost.Inf.KCE@stat.gov.pl